

УДК: 330

DOI: 10.31891/2307-5740-2020-278-1-20

ТИЩЕНКО О. С.,

БУГАЙ В. З.

Запорізький національний університет

ВПЛИВ ФІНАНСОВИХ ЧИННИКІВ НА ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В роботі визначено вплив фінансових чинників на ефективність діяльності підприємства, запропоновано схему програми для розробки фінансової стратегії, що забезпечуватиме ефективну діяльність підприємства, визначено поняття «фінансова стратегія забезпечення конкурентоспроможності підприємства».

Ключові слова: конкурентоспроможність, економічна діяльність, підвищення конкурентоспроможності, фінансові чинники, підприємницька діяльність.

TYSHCHENKO O.,

BUHAY V.

Zaporizhzhya National University

THE INFLUENCE OF FINANCIAL FACTORS ON INCREASING THE COMPETITIVENESS OF THE ENTERPRISE

In the conditions of deepening internal and exacerbating external competitive fighting in the market, domestic enterprises enough often through ill-considered financial policies and mainly competitiveness reaction management lose their competitive position. Organization of financial activities businesses need to be built to have it promoted competitiveness enterprises.

The paper determines the influence of financial factors on the efficiency of the enterprise, proposes a scheme for the development of a financial strategy that will ensure the effective activity of the enterprise, the definition of the concept of financial strategy to ensure the competitiveness of the enterprise. Any changes caused by the conditions of competition not only lead to updating and improvement of economic conditions, but also bring about changes that can adversely affect the business entities, changing the quantitative and qualitative financial factors of management.

Hence the need to analyze the financial factors that affect the competitiveness of the enterprise. The use of scientifically sound methodological tools will allow enterprises to make effective tactical and strategic financial decisions, focused primarily on the challenges and demands of the competitive environment, consumers and financial factors of the enterprise, which in the future should ensure an increase in their level of competitiveness. It is emphasized that the main directions of managing the influence of financial factors on improving the competitiveness of the enterprise should be: improving the efficiency of use of financial resources and increasing the level of financial stability and balance of the enterprise, which makes it possible to reduce financial risks and threats. The decisive factor in improving the competitiveness of the company at the expense of financial factors is the development of a strategy for financial security.

Keywords: competitiveness, economic activity, increase of competitiveness, financial factors, entrepreneurial activity.

Вступ. Сучасна економічна діяльність проводиться в умовах глобалізації та конкуренції – підприємства пристосовуються до чинників та супроводжуваних факторів економіки відповідно до модернізації та вимог господарювання на сучасному економічному ринку. Однак, будь-які зміни, викликані умовами конкуренції, призводять не тільки до оновлення та покращення умов господарювання, а також несуть за собою зміни, які можуть негативно впливати на суб'єкти господарювання, змінюючи кількісно та якісно фінансові чинники господарювання. Звідси випливає необхідність аналізу фінансових чинників, що впливають на конкурентоспроможність підприємства, а також розробка практичних та теоретичних рекомендацій щодо їх управління. Питання аналізу діяльності підприємств в сучасних умовах ринкової економіки та підвищення їх конкурентоспроможності досліджували такі вчені, як В. Шарко, А. Воронкова, Г. Азоева, С. Макаренко, Р. Фатхуддінов, О. Гудзь.

Основна частина. У діяльності кожного підприємства важливе місце займають фінансові ресурси, джерела та способи їх формування, а також обсяги та канали їх розподілу. В сучасних умовах підвищення конкуренції використання фінансових ресурсів вимагає не тільки ефективності, а й підвищує свою значущість в ринковому середовищі. Поточна економічна діяльність супроводжується трансформацією умов функціонування складових елементів економічної системи, в особливості фінансової сфери, що пояснюється зміною фінансових сфер – систем ціноутворення, кредитування, оподаткування та здійснення платежів. Такі зміни потребують від суб'єктів господарювання аналізу та розуміння поточних умов діяльності на економічному просторі, модернізації фінансових процесів заради підвищення конкурентоспроможності підприємства [1]. Оцінка фінансового стану підприємства – це один з важливих аспектів ефективного, конкурентоспроможного господарювання, аналіз якого є постійно необхідним для розробки подальшої стратегії діяльності та виробництва за умов використання конкурентного потенціалу та подолання недоліків [2].

Зазначимо, що ефективність діяльності підприємства характеризується системою складових параметрів, що включають в себе наступні методи (рис. 1) [3].

До зовнішніх факторів, які впливають на конкурентоспроможність підприємства можна віднести наступні:

1. Умови, які зумовлені життєдіяльністю суспільства та процесами господарювання, тобто фізичні, людські, технологічні, фінансові ресурси та інфраструктура.

2. Наявність схожих галузей виробництва, тобто порівняння конкурентоспроможності власних товарів та послуг з іншими, існуючими на ринку, звідси можна проаналізувати співвідношення попиту та пропозиції, за допомогою SWAT-аналізу розробити подальший план функціонування у ринковому просторі.

3. Наявність ефективної, зваженої стратегії підприємства, що побудована на аналізі ринкового середовища, засадах ресурсоефективності та конкурентоспроможності.

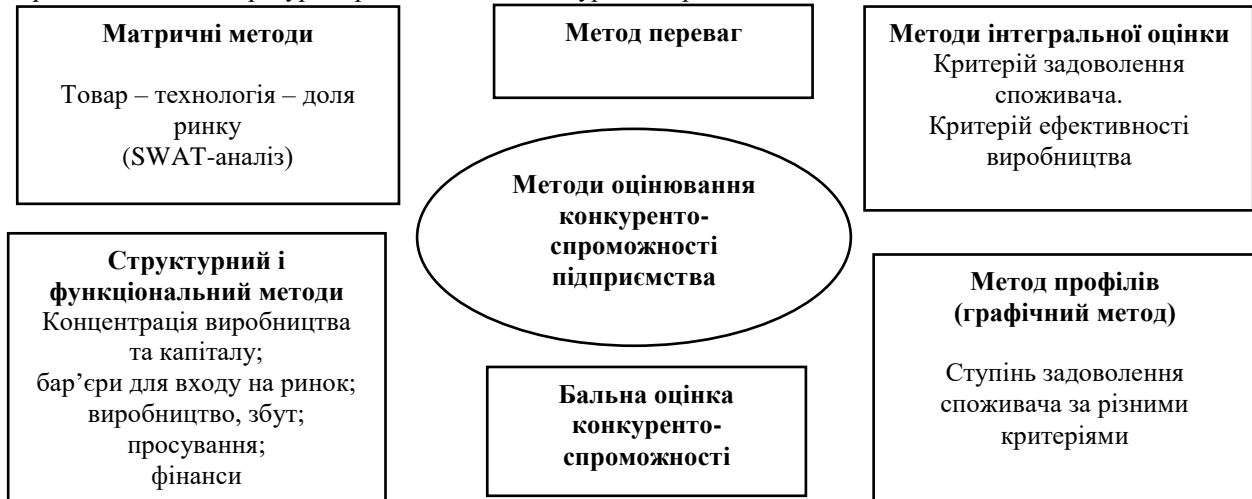

Рис. 1. Методи оцінювання конкурентоспроможності підприємства

На рисунку 2 зазначено основні складові, які відповідають за забезпечення конкурентоспроможності підприємства та ефективне функціонування на ринковому просторі. Важливо те, що діяльність підприємства – це комплексна взаємодія кожного із зазначених аспектів і виникнення проблем в одному з елементів може негативно відобразитися на всій системі в цілому [4].

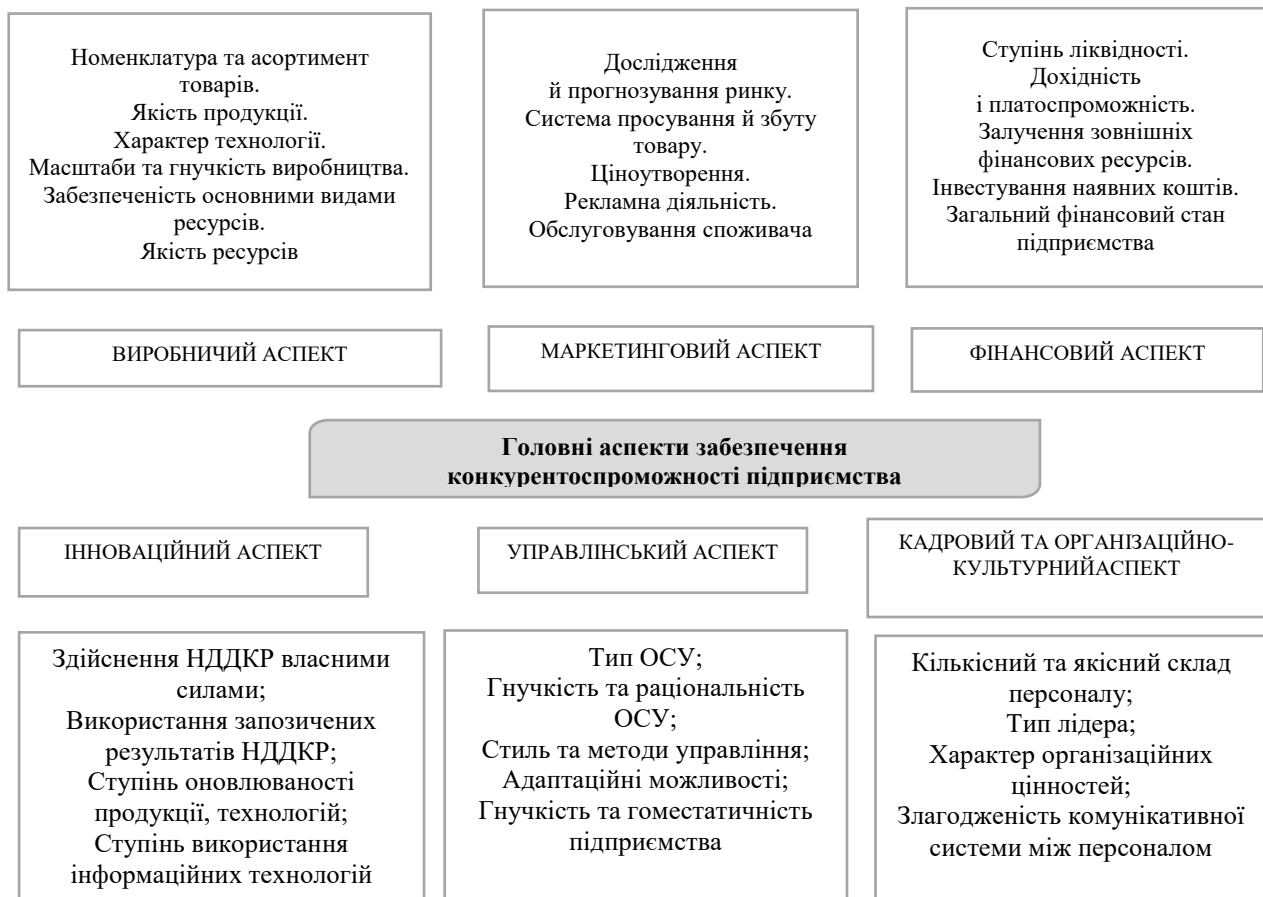

Рис. 2. Головні аспекти забезпечення конкурентоспроможності підприємства

Аналізуючи зазначену схему, розглянемо фінансовий сегмент діяльності підприємства – це загальний фінансовий стан підприємства, за стан якого відповідають такі показники: ступінь ліквідності, дохідність і платоспроможність, залучення зовнішніх фінансових ресурсів (залучення інвесторів для зміцнення позицій в НДДКР та здійснення інноваційних робіт), інвестування власних коштів (запозичення досвіду в інноваційній сфері, тим самим модернізуючи власну діяльність).

За аналізом робіт вчених, можна сказати, що в основі забезпечення конкурентоспроможності підприємства полягає раціональна стратегія діяльності. Наявність зваженої та ефективної стратегії забезпечує стабільну діяльність підприємства, яка націлена на збільшення прибутковості та підвищення конкурентоспроможності [5].

Так, стратегія фінансового забезпечення підприємства – це комплексна система дій, в основі якої лежить забезпечення цілей, завдань, принципів формування та ефективного використання фінансових ресурсів, методів та джерел фінансування, що розраховані на перспективний розвиток і підвищення конкурентних переваг підприємства з урахуванням специфіки галузі, а її метою є забезпечення відповідної рентабельності, платоспроможності, фінансової стійкості та фінансової стабільності підприємства.

Цілком обґрунтованим буде твердження: між конкурентоспроможністю підприємства та його фінансовими результатами – прямий зв'язок, тобто чим вища конкурентоспроможність, тим більші показники фінансової стійкості, платоспроможності, а також таке підприємство є інвестиційно привабливим та має ширшу клієнтську базу. Таким чином, можна стверджувати, що ефективна реалізація забезпечення фінансової стратегії підприємства необхідна для затвердження конкурентних властивостей та зайняття лідируючих позицій на ринковому просторі як державному, так й іноземному [6]. Розробка стратегії полягає, перш за все, у визначенні мети та цілей підприємства, аналізі переваг та недоліків та визначенні перспектив щодо діяльності, головною метою стратегії, як вже зазначалося, є забезпечення конкурентоспроможності підприємства. В наступній схемі зазначено етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності підприємства:

Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності підприємства	
1	Визначення та впорядкування пріоритетності цілей
2	Конкретизація цілей та діагностика ресурсних і часових обмежень
3	Формулювання стратегій реалізації програми
4	Планування дій і визначення етапів програми
5	Створення організаційної структури програми
6	Встановлення методів і вибір інструментарію вимірювання досягнутих результатів
7	Визначення витрат, пов'язаних із реалізацією програми
8	Оцінка очікуваної ефективності запропонованих заходів

Отже, в основі завдання стратегії фінансового забезпечення конкурентоспроможності підприємства полягає зростання доходу, скорочення витрат, модернізація виробництва відповідно до сучасних вимог та підвищення інвестиційної привабливості підприємства.

Підприємствам для збільшення прибутку та зміцнення позицій фінансової незалежності також необхідно стимулювати зростання попиту на додаткові послуги. Для подолання низької прибутковості додаткових послуг та підвищення їх привабливості слід:

- проводити рекламні кампанії, що відображають суть пропонованих послуг та переваги, які вони приносять покупцеві;

- проаналізувати цінову політику та можливо знизити ціни на додаткові послуги;

- зробити послуги більш доступними для споживача та внести до них необхідні корективи, що відображатимуть переваги саме цього виду продукції та будуть більш привабливими для споживача.

Ці заходи допоможуть отримати додатковий прибуток та зберегти імідж інноваційно-привабливого підприємства. Організація в умовах погіршення ринкової конкуренції вдається до пошуку нових форм і методів конкуренції. Більшість підприємств прагнуть створити стійку конкурентну перевагу у сфері виробництва, управління та збуту, оскільки цінова конкуренція забезпечить лише тимчасові переваги на ринку. Багато фірм впроваджують інновації, намагаючись покращити свої економічні показники з найбільш важливих напрямків, таких як ефективність економічної діяльності, продуктивність праці, міжнародна конкурентоспроможність, використовуючи реорганізацію бізнес-операцій та структури. Численні дослідження виявили, що інновації, що впроваджуються лише у сфері виробництва чи збуту, вже призводять до позитивних економічних результатів, включаючи те саме зростання продуктивності праці, навіть коли досягається один результат. Однак поліпшення економічних показників відразу може не спостерігатися, оскільки має бути певний проміжок часу, протягом якого має відбутися модернізація та вихід на новий рівень виробництва [7].

Також до способів зміцнення фінансового сегменту діяльності підприємства можна віднести наступні:

- для зменшення ризиків втрати платоспроможності та збільшення доходності підприємства – розробити план щодо покращення ліквідності та доходності на основі збалансованого управління доходами та витратами;

– пошук зовнішнього фінансування, а також способів зростання прибутку шляхом збільшення обсягу випуску продукції, зменшення витрат на виробництво та використання НТП для модернізації виробництва;
– удосконалення маркетингової політики та покращення стратегії збуту продукції, що забезпечить збільшення кількості споживачів та доходу;
– аналіз та вдосконалення використання капіталу підприємства;
– аналіз економічної ситуації на ринку та корегування стратегії відповідно до вимог конкурентоспроможного функціонування.

Оцінка результатів діяльності підприємства, порівняння поставлених цілей та отриманого результату з метою аналізу та підвищення прибутковості;

Застосування методів порівняння для виявлення слабких та сильних сторін для покращення потужностей виробництва.

Висновки. Отже, стратегія фінансового забезпечення конкурентоспроможності підприємства – це багатокомпонентний складний процес, який включає пошук, залучення, нагромадження, мобілізацію та розподіл фінансових ресурсів з різноманітних можливих джерел, та розробку заходів щодо використання фінансових ресурсів для успішного функціонування підприємства.

Фінансовий сегмент діяльності підприємства – це загальний фінансовий стан підприємства, за який відповідають: ступінь ліквідності, дохідність і платоспроможність, залучення зовнішніх фінансових ресурсів (залучення інвесторів для зміцнення позицій в НДДКР та здійсненні інноваційних робіт), інвестування власних коштів (запозичення досвіду в інноваційній сфері, тим самим модернізуючи власну діяльність).

За аналізом робіт вчених, можна сказати, що в основі забезпечення конкурентоспроможності підприємства полягає раціональна стратегія діяльності. Наявність зваженої та ефективної стратегії забезпечує стабільну діяльність підприємства, яка націлена на збільшення прибутковості та підвищення конкурентоспроможності.

Література

1. Халімон Т.М. Вплив фінансових чинників на підвищення конкурентоспроможності підприємства / Т.М. Халімон // Облік і фінанси. Серія “Фінанси та оподаткування”. – 2017. – Вип. 2 (76).
2. Позняк С. В. Інновації як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств.
3. Авраменко І. В. Фінансове забезпечення як фактор розвитку конкурентоспроможності підприємства / І. В. Авраменко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. Серія “Економіка та управління підприємствами”. – 2014. – Вип. 2 (26). – С. 70–73.
4. Васильців Т. Г. Фінансово-економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності роздрібних торговельних підприємств: теоретико-прикладні аспекти : монографія / Васильців Т. Г., Магас Н. В., Маргіта Н. О. – Львів : 2014. – 220 с.
5. Корнівська В.О. Сучасний стан розвитку російського, українського та європейського фінансових ринків у контексті паритетного фінансово-інвестиційного партнерства країн / В.О. Корнівська // Бізнес-інформ. – 2013. – № 8. – С. 51–55.
6. Кидуэлл Д.С., Петерсон Р.Л., Блэкуэлл Д.У. Финансовые институты, рынки и деньги / Кидуэлл Д.С., Петерсон Р.Л., Блэкуэлл Д.У. – Санкт-Петербург : Изд-во "Питер", 2000. – 752 с.
7. Костандова Е. Х. Інтеграція ринку фінансових послуг України у світовий економічний простір / Е. Х. Костандова // Перспективи розвитку ринку фінансових послуг : зб. тез доп. всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 6-7 квіт. 2016 р. – Запоріжжя, 2016. – С. 50–53.

References

1. Khalimon T.M. Vplyv finansovykh chynnykiv na pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva / T.M. Khalimon // Oblik i finansy. Seriiia “Finansy ta opodatkuвання”. – 2017. – Vyp. 2 (76).
2. Pozniak S. V. Innovatsii yak faktor pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv.
3. Avramenko I. V. Finansove zabezpechennia yak faktor rozvytku konkurentospromozhnosti pidpriemstva / I. V. Avramenko // Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu. Seriiia “Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy”. – 2014. – Vyp. 2 (26). – S. 70–73.
4. Vasylytsiv T. H. Finansovo-ekonomichniy mekhanizm zabezpechennia konkurentospromozhnosti rozdrubnykh torhovelnykh pidpriemstv: teoretyko-prykladni aspekty : monohrafiia / Vasylytsiv T. H., Mahas N. V., Marhita N. O. – Lviv : 2014. – 220 s.
5. Kornivska V.O. Suchasnyi stan rozvytku rosiiskoho, ukrainskoho ta yevropeiskoho finansovykh rynkiv u konteksti parytetnoho finansovo- investytsiynoho partnerstva krain / V.O. Kornivska // Biznes-inform. – 2013. – № 8. – S. 51–55.
6. Kiduell D.S., Peterson R.L., Blekuell D.U. Finansovye instituty, rynki i dengi / Kiduell D.S., Peterson R.L., Blekuell D.U. – Sankt-Peterburg : Izd-vo "Piter", 2000. – 752 s.
7. Kostandova E. Kh. Intehratsiia rynku finansovykh posluh Ukrainy u svitoviy ekonomichnyi prostir / E. Kh. Kostandova // Perspektyvy rozvytku rynku finansovykh posluh : zb. tez dop. vseukr. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv, 6-7 kvit. 2016 r. – Zaporizhzhia, 2016. – S. 50–53.

Рецензія/Peer review : 05.02.2020

Надрукована/Printed : 11.03.2020

Рецензент: к.е.н., старший науковий співробітник, професор Бугай В. З.